

آثار الله در شریعت اعلی

دکتر آهنگ ربانی

جامعه عزیز بهائی در بیست و سوم می سال جاری مقارن یکصد و پنجاهمین سال اظهار امر مبارک حضرت نقطه اولی جلّ ثنائه که آغاز شریعت رحمانی و ظهور رستاخیز عظیم روحانی است، با نهایت شادمانی و کمال خوشوقتی و منتهای امتنان و سپاسگزاری به جشن و سرور پرداخته به یاد آن اوقات خوش معنوی بوده، تا از مواهب جلیله آن آیام فرخنده بهرور و بانصیب گردد. ناشرین محترم این مجله لازم دانستند که مطالبی به اختصار پیرامون معرفی آثار الله در شریعت مقدسه اعلی به استحضار یاران حضرت رحمان برسد. حسب الامر آنان، با بضاعت مزجاة، مطالبی درباره آثار مبارکه حضرت نقطه اولی جلّ ثنائه الاعلی مرقوم می‌گردد^۱ به این امید و آرزو که مطالعه و تحقیق درباره آیات مقدسه مکرمه‌اش مورد توجه جدی و عنایت خاص اهل بهاء قرار گیرد.

لمعات وجهك اشرفت، و شعاع طلعتك اعلى
ز چه رو الست بریکم نژئی، بزن که بلی بلی
«طاهره»

و به نهایت روح و ریحان به زیارت و تلاوت آیات پردازد و با تمامی دل و روان پیغام حضرت پروردگار را بشنود و با همه جان و وجدان در بی اطاعت و تمکین باشد که:

ان یا قلم الاعلی قد سمعنا ندائك الاحلی^۲
آیات الهی است که حاوی اسرار و رموز صمدانی است و محتوی علوم و معارف رحمانی و بخشنده عطایا و مواهب یزدانی؛

ثم شاهد نور الله فی آیاتها
کلام الهی و آیات رحمانی است که مورث روح و ریحان است و موجد اطمینان و آرامش قلوب یاران. آتش جانسوز اضطراب و نگرانی‌ها را فرونشاند و شعله‌های جانکاه خشم‌ها و تشویش‌ها را خاموش کند. آرامش و سکون بخشد و اطمینان و یقین عنایت فرماید. دل‌های دوستان از تلاوت آیات حضرت رحمان زنده و

اهل بهاء به پرتو تعلیمات جلیله و تأییدات بسیطه متتابعه کریمه قلم اعلی جلّ ذکره الابهی مؤمن و معتقد است که آثار مقدسه مکرمه نازله از کلک امنع مبارک حضرت نقطه اولی جلّ جلاله الاسنی وحی الهی است و بیان یزدانی. آثار ساطعه سابقه آیات الهی از روز روشن‌ترند و اثرات فائقه باهره کلام رحمانی از آفتاب تابان‌تر و فروزنده‌تر.
آیات الهی است که پیام حضرت یزدان به جمیع بندگان است.

آیات الهی است که مشتمل بر فرائض عبادتیه و احکام اجتماعی و فرامین مدنی و انتظامیه است. حلال مشکلات است و کاشف اسرار و رموز، مشکل‌گشای هر بنده درمانده است و غمگسار هر غمزده و امانده. نیک‌بخت آنکه با خضوع و فروتنی و غایت تذلل و انکسار

بانشاط گردد و جانها از قرائتش مسرور و پرانبساط.

آیات الهی است که انشراح صدر فراهم کند و سرور خاطر و رضایت باطن به میان آرد.

آیات الهی است که در دل و جان یاران اثر کند و تأثیری عمیق و جاودانه به جای گذارد، دل‌های پژمرده را شاداب و زنده کند و جان‌های افسرده را جان داده، جاوید و پاینده سازد.

آیات الهی است که ترس و خوف را زائل کند و مؤمنان را قدرت و متانت بخشد و اینان را شجاعت و تهور و جرأت عطا نماید. بر دانائی و فرزاندگی بیافزاید و مقادیر بزرگی و مردانگی دوستان را افزایش دهد. زبان ساکت و صامت را گویا و ناطق فرماید و دهان بسته را بیان شیرین و گفتار دلنشین و سخنان مهرآفرین هدیه نماید.

آیات الهی است که در دل‌های افسرده آتشی برافروزد و عشق و محبتی پایدار و ابدی پدید آرد. دوستان را شیفته و فریفته و مفتون یکدیگر سازد. و به سرمستان جام وفا راه و رسم محبت و دل‌باختگی را بیاموزد و شیوه‌های فتوت و مسلک‌های صفا و جوانمردی را تعلیم دهد.

آیات الهی است که اسرار دلنشین رحمانی را در دل‌ها ودیعه گذارد و از چهره رموز آسمانی پرده برگیرد.

آیات الهی است که سختی‌های کمرشکن این جهان بی‌وفا را سهل و آسان کند و صعوبت‌های جانسوز را قابل تحمل فرماید.

آیات الهی است که مؤمنان را در مصائب شدید، طاقت‌فرسا پایداری دهد و در مقابل مصاعب جانگداز استقامت و شکیبائی بخشد. از ذلت فقر و احتیاج آزاد و آسوده سازد و از سختی‌های محنت‌بار تنگدستی و مذلت نجات بخشد.

آیات الهی است که موجب مکارم آداب شود و مروج محاسن اخلاق و اطوار گردد. از حسد و طمع بکاهد و بر بی‌نیازی و استغناء بیفزاید.

زحمت خودپسندی و خودنمائی را تخفیف دهد و رنج و محنت خودستائی و جاه‌طلبی را تقلیل بخشد.

آیات الهی است که مقلب قلوب است، بغض‌ها و کینه‌ها و نفرت‌ها را از دل‌ها بیرون ریزد و خیرخواهی و یگانگی و عشق و محبت را جان‌نشین سازد.

آیات الهی است که اسرار رحمانی را واضح و مکشوف نماید و روشندان را از سرچشمه فیوضات و مواهب رحمانی سیراب کند، به کشفیات محیرالمقول علمی و اختراعات عظیم فنی هادی و رهنمون گردد، دل‌ها را بهم مهربان و صمیمی کرده جامعه‌ای متشکل و متحد و نیرومند بپروراند و بالمآل تمدنی عظیم و فرهنگی گسترده و وسیع فراهم آرد.

آیات الهی است که صافی ضمیران را صهبای الست بنوشاند و از خمخانه فرخنده ملکوت الهی مخمور و سرمست گرداند.

آیات الهی است که صدها بیشتر از آن کند و هزارها افزوتتر از این ببار آرد. آیات الهی است که:

دل‌ها را به دلدار رساند و جان‌ها را به جانان سپارد.

گر بگویم عقل‌ها برهم زند

ور نویسم بس قلم‌ها بشکنند

**

۱- رسالت عظیم و مقام رفیع و فخیم

حضرت نقطه اولی

حضرت ربّ اعلی روح ما سواه فداه به القاب و نعوت جلیله مکرمه معززه مفخمه باب الله الاعظم و ربّ العالمین و نقطه اولی و نقطه بیان و ذکرالله الاکبر و سلطان الرسل و مظهر ربوبیت و ظاهر به اسم الوهیت و مبشر ظهور مکلم الطور ملقب و معزز و مکرم و منعوت است.^۳

اهل بهاء به اثر تعالیم مبارکه قلم اعلی عز اسمہ البهی الابهی و به پرتو آیات نازله از قلم

داشتند؛^۷

من آمن بمن يظهره الله فكأنما آمن بالله...
ملخص این باب آنکه ظهورالله در هر ظهور که
مشیت اولیه باشد بهاءالله بوده و هست و کل
شئی نزد بهاء او لاشئی بوده و هستند.^۸

و در مقام مناجات مالک قدم و اسم اعظم را
مخاطب ساخته که:

يا بقیة الله قد فدیت بکلی لك و رضیت
السب فی سبیلک و ما تمنیت الآ القتل فی محبتک و
کفی بالله العلی معتمماً قديماً^۹

و بالآخره در جمیع آثار مبارکهاش با عشق و
محبت توصیفناپذیری مژده ظهور و ورود آن
ایام باهر النور را بیان فرمودند. عهدی متین و
میشاقی محکم و شدید از پیروان بیان مأخوذ
فرمودند و جمیع را به توجه و اقبال و اطاعت از
من يظهره الله مأمور نمودند.

به طوری که در کتاب مستطاب بیان فارسی
حدود سیصد مرتبه و در بیان عربی نزدیک به
هشتاد بار با شور و انجذاب از حضرت من يظهره
الله یاد فرمودند و پیروان بیان را مکرراً و
مؤکداً به ایمان و انقیاد و اطاعت اسم اعظم
هدایت نمودند.

حضرت نقطه اولی جل کبریائه علاوه بر این
مقامات شامخه متعالیه، در آثار متعدده کثیره
براهین قاطعه حقایق و دلائل حجیت مظاهر
امرالله را با بیانی بدیع و لحنی محکم و مؤثر و
متین بیان فرمودند، علی الخصوص نزول آیات الهی
را از مطلع امر یزدانی اقوی دلیل و اجلی برهان
معین نمودند.

و با نزول آن همه آیات مبارکه، جهان انسانی
را برای پذیرش و ایمان و تمسک و توجه به جمال
قدم جل جلاله آماده و مستعد ساختند.

و با نزول مناجاتهای دلنشین و روح افزا رسم
و راه بندگی و شیوه مسکینانه عرض حاجات
را به بندگان آموختند.

و بالآخره حضرتش و پیروان فداکارش با

مبارک حضرت نقطه اولی جل جلاله موقن و
معتقد است که حضرت نقطه اولی جل ثنائه
مظهر مکرم ربوبیت و مطلع منعم ذات اقدس
احدیت و مصدر یفعل ما یشاء در ملکوت انشاء
است؛

کلّ عباد له و کلّ بامرہ قائمون^۴

که با قدرت الهی و سطوت و هیمنت رحمانی
به جهانیان اعلام فرمود:

اننی انا وجه الله الذی لا یموت و نوره الذی لا
یفوت... قد جعل الله کلّ مفاتیح الرضوان فی
یمنی و کلّ مفاتیح التیران فی شمالی^۵

که آیات کریمه مجیده صادره از کلك
اطهرش بر این حقیقت روشن شاهد و گواه که
اختصاراً حضرتش جل جلاله بر دو امر عظیم
قائم:

۱- شارع قدیر رحمانی است که به قدرت و علم
الهی شریعت مکرمه بیان را تشریح فرمود و
خلقی کثیر از هر قبیل، مؤمن و فداکار و جانباز
به سراپرده شریعت مقدسش وارد و به خیمه
جان پرور دیانت معظمش داخل، از عذب فرات
آثار مبارکش زنده و خجسته شدند. جاوید و
پاینده گردیدند. کتاب مستطاب بیان، ام الکتاب
دور مقدس بیان مشتمل بر احکام و اوامر و سنن
الهی است که از آسمان مشیت رحمانی نازل
گشته و با نزول کتاب مستطاب بیان و تأسیس
شریعت مبارکه، جدیده، شرایع قبلیه و سنن
ماضیه کلاً نسخ و غیرقابل اجراء گردید.

ان هذا لهو الحق صراط الله فی السموات و
الارض فمن شاء اتخذه الی الله بالحق سبيلاً ان
هذا لهو الدين القيم و كفى بالله و من عنده علم
الكتاب شهيداً^۶

۲- بشارت به ظهور مبارک من يظهره الله

حضرت نقطه اولی از همان شب مبارک
اظهار امر که صحیفه مبارکه، قیوم الاسماء نازل
گردید به قرب ظهور جمال قدم و اسم اعظم
بشارتی شورانگیز و اشاراتی بس دلریا

قبول نفی و اسرت و زندانی و عسرت و بالمآل با
جانبازی و شهادت، مقامات رفیعمه
از خودگذشتگی و مراتب عالییه فداکاری و
جانبازی را به جهانیان تعلیم فرمودند.

۲- آثار مبارکه متعالیه

حضرت نقطه اولی

آثار کریمه مقدسه نازله از کلک امنعش به
قدری گسترده و پروسعت و به حدی متنوع و
پرفسحتاند که گمان نرود بزودی و آسانی به
طبقبندی و تنظیم آنها موفق شویم و احتمالاً
نیازی هم به طبقبندی آن آثار مبارکه احساس
نشود چه که هر يك از آثار مبارکه و آیات الهیه
در هر موردی و در هر شأن و مقامی که نازل
گردیده استقلال و جامعیت خویش را محفوظ و
معلوم داشته و خواهد داشت. اگر در این مقاله
آثار مبارکه در تحت عناوین کلی درآمده اند فقط
به خاطر آن است که خواننده عزیز به سهولت
به دریافت اطلاعاتی توفیق یابد.

قلم اعلیٰ جل کبریائه در تجلیل و تعظیم و
کثرت آثار مبارکه حضرت نقطه اولی جل ثنائیه
می فرماید قوله المیزین الاحلی:

و از این غمام رحمت رحمانی این قدر نازل
شده که هنوز احدی احصاء ننموده چنانچه
بیست مجلد الآن بدست می آید و چه مقدار که
هنوز بدست نیامده و چه مقدار هم که تاراج
شده و بدست مشرکین افتاده و معلوم نیست چه
کرده اند.^{۱۰}

و حضرت ولی امرالله جل سلطانه می فرمایند:
«ظهور حضرت باب از لحاظ علو آثار و
وسعت و فسحت معانی منزله از کلک اطهر در
تاریخ ادیان ماضیه بی مثیل و نظیر است. آن
وجود مبارک بنفسه الأقدس در ایام حبس ماکو
شهادت می دهد که آیات و الواح صادره از
یراعه اطهرش که از مقامات و مباحث مختلفه
مرکب، تا آن زمان به بیش از پانصد هزار بیت

بالغ می باشد.»^{۱۱}

با توجه به نصوص مبارکه واضح و آشکار
است که آیات منیعمه سابقه حضرتش از حیث
کثرت و تنوع مضامین از آثار باقیمانده از انبیاء
سلف به مراتب بیشتر و فراوان تر است.

۳- امتیاز خاص آثار مقدسه

در این ظهور مبارک

همچنانکه در باب عظمت و امتیاز خاص
کتاب مستطاب اقدس نیز مذکور گردید،^{۱۲} در
ظهورات سابقه و ادوار ماضیه آیات الهیه که بر
مظاهر مقدسه نازل گشته در زمان حیات عنصری
آن وجودات مکرمه جمع و تدوین و تنظیم
نشدند.

فیالمثل تورات مقدس که وحی الهی است
قرن ها بعد از رحلت حضرت موسی له المجد و
الثناء بوسیله پیروانش تحریر و تألیف گردید.
همچنین انجیل مجید حدود پنجاه یا شصت سال
پس از شهادت حضرت مسیح جل ثنائیه توسط
پیروانش تحریر و تنظیم گشت. قرآن کریم نیز
حدود پانزده سال بعد از رحلت رسول اکرم
(ص) در زمان خلافت عثمان بن عفان به وسیله
مؤمنان جمع آوری و تنظیم گردید. آثار رحمانیه
در ظهورات گذشته هیچوقت به قلم مظهر مکرم
امرالله نگاشته نگشت و در زمان حیات جسمانی
آن وجودات مقدسه تحریر و تنظیم نیافت، بلکه
مدتها بعد از ایشان، پیروان آنها به جمع آوری و
تدوین آثار مبارکه پرداختند.

همچنانکه در باب کتاب مستطاب اقدس نیز
دانستیم، آثار متعالیه مکرمه حضرت نقطه
اولی جل ثنائیه اکثراً به قلم مبارک حضرتش مرقوم
گردیده و آنچه را هم که به کاتبین وحی القاء
فرمودند بعد از کتابت، ملاحظه فرموده و سپس
اجازه صدور آنها را صادر می فرمودند.

فیالمثل به موجب گواهی نبیل اعظم و تأیید
حضرت ولی امرالله جل سلطانه، حضرت نقطه

جلّ ثنائیه مدت‌ها قبل از اظهار امر مبارک، آیات الهیه از قلم مبارک امنعش نازل گردیده است. جناب میرزا حبیب الله افغان در خاطرات خویش مرقوم داشته که جناب ابوالفضائل از قول حاج سید جواد کربلائی نقل می‌نمودند که بنا بر روایت حضرت خال اکبر، حضرت اعلی از سنین جوانی به تحریر آیات الهی اشتغال داشتند.^{۱۴}

همچنین محقق فرانسوی نیکلا A.L.M. Nicolas معتقد است که اولین اثر مبارک به نام «رساله فقهیه» در سن نوزده سالگی از قلم مبارکش نازل گردیده است.

از آثار مبارکه قبل از اظهار امر، می‌توان «رساله مبارکه سلوک» را نام برد و چون در این رساله متعالیه عبارت: «اطال الله بقائه» در حق جناب سید کاظم رشتی نازل گردیده، بایستی در زمان حیات آن بزرگوار جلیل‌القدر و در عتبات عالیات نازل شده باشد. در این رساله مبارکه که در سه صفحه مرقوم گردیده کیفیت سلوک سالکین و روش و سبب طالبین بیان گشته و درباره اصول دیانت اسلام و مذهب شیعه و مطالب عرفانی و مضامین روحانی توضیحاتی عنایت شده.

هیکل اطهر در این رساله مطلبی می‌فرماید که مضمون آن به فارسی چنین است:

مانع اصلی (از سلوک) غفلت است از خدا. بدرستی که دنیا و آخرت دو حالتند. اگر توجه تو به حق باشد تو در بهشتی و اگر نظر تو به نفس خودت باشد در جهنمی. اشارات را فهم کن، عادات را قطع نما، شهوات را ترک کن، تحمل هر جفا از خلق نما و هر ملامت از قرین و هر شماتت از دشمن و از اهل و فرزند. پس آنگاه که سلوک نمودی در این مسلک هر آینه باز کرده‌ای بر خود باب الهی را و آرزو نموده‌ای ورود به ملک آن کریم را...^{۱۵}

دیگر از آثار مبارکه قبل از اظهار امر مبارک، «تفسیر سوره بقره» است که جناب

اولی عز کبریائه کتاب مستطاب قیوم الاسماء و تفسیر سوره کوثر و تفسیر سوره والعصر و رساله نبوت خاصه را به خط مبارک نازل فرمودند.^{۱۶} همچنین در کتاب نقطه الکاف (ص ۱۲۱) درباره سه سؤال جناب سید یحیی دارابی ملقب به وحید اشاره شده است که حضرت نقطه اولی جلّ جلاله به خط خویش جواب سؤالهای او را مرقوم فرمودند و نیز بر حسب نیت قلبی وحید تفسیر سوره کوثر در حضور او و شیخ عظیم و ملا عبدالکریم قزوینی و حاج سید جواد کربلائی نازل شد.

همچنین بسیار مشهور است و مورد اعجاب و حیرت حاضرین بوده که حضرتش جلّ جلاله به سرعت و بدون مکث و توقف بیانات نازله را تحریر می‌فرمودند و در حین نزول آیات عبارات منزله را تغنی می‌فرموده‌اند.

۴- شئون خمسه در آثار مقدسه

حضرت نقطه اولی

حضرت نقطه اولی جلّ ثنائیه آثار خویش را به پنج دسته مشخص تقسیم فرموده‌اند و آنها را شئون خمسه نامیده‌اند:

۱- آیات که عبارتند از پیام الهی به دوستان و بندگان.

۲- مناجات که عبارت است از ابراز بندگی و عرض حاجات به بارگاه حضرت قاضی الحاجات.

۳- تفسیر که شرح غوامض بیانات الهیه و توضیح آیات متشابهه قرآنی و احادیث اسلامی است.

۴- خطبه‌ها و شئون علمی که در تحمید و تمجید و تقدیس ذات حضرت منیع لایدرک و بیان دانائی و قدرت بی‌حد و سایر صفات مبارکه یزدانی است.

۵- شئون فارسی که مشتمل بر دلائل حقانیت انبیای الهی و علو و سمو آیات رحمانی است.

لازم به یادآوری است که حضرت نقطه اولی

ربّ اعلی - روح الروح - سرّ الاحدیة - سرّ الازلیة - سلطان الرّسل - سلطان ممالك فضل و عطاء - شارع اعظم - صیح حقیقت - طراز القدیمیة - طلعت اعلی - علی - علی الاعلی - علی الحمید - غیب الهویة - مبشر فرید - مبشر نیر اعظم - محیی ام - مطلع الالوهیة - مظهر الریویة - نقطة - نقطة الالوهیة - نقطة البیان - نقطة اولی - نقطة آتی بها ذوت من ذوت - نقطة باء - نقطة بیان .

۴- لوح احمد عربی، ادعیه حضرت محبوب .
 ۵- توقیع مبارک حضرت اعلی به افتخار محمد شاه قاجار که در قلعه ماه کو نازل گشته، «منتخبات آیات از آثار حضرت نقطه اولی عزّ اسمه الاعلی»، ص ۱۴ .
 ۶- قیوم الأسماء، سورة الملك، آیه ۵ .
 ۷- برای مطالعه دقیق تر و نزدیکتر، یاران روحانی به کتاب «یوسف بهاء در قیوم الأسماء»، نوشته دکتر نصرت الله محمد حسینی مراجعه فرمایند .
 ۸- قیوم الأسماء .
 ۹- کتاب بیان فارسی .

۱۰- کتاب مستطاب ایقان، ص ۱۸۳ .

۱۱- کتاب قرن بدیع، ترجمه فارسی توسط جناب نصرالله مودت، چاپ کانادا، ص ۷۸. اشاره مبارک به فرمایش حضرت اعلی در کتاب بیان فارسی (واحد ۶، باب ۱۱) نازل سه سال قبل از شهادت مبارک می باشد. در همان کتاب مستطاب می فرمایند: «... و هر سی حرف یک بیت و با اعراب چهل حرف محسوب می گردد» (واحد ۶، باب ۱ بیان فارسی).

۱۲- مطالعه عید نویسنده در پیام بهائی، شماره مخصوص در باب کتاب مستطاب اقدس (شماره ۱۶۵).

۱۳- مراجعه شود به صفحات ۶۱، ۱۷۵، ۲۰۱، ۲۰۲ از کتاب Dawn-Breakers به قلم توانای حضرت ولی امرالله.

۱۴- به کتاب The Bab اثر حضرت ایادی امرالله جناب بالیوزی، صص ۴۰-۳۹ مراجعه شود.

۱۵- متن عربی در رساله «گفتاری در باب ظهور اعلی» به قلم جناب دکتر ریاض قدیمی صفحه ۲۲ موجود است. ترجمه فارسی نیز از جناب ایشان (صفحه ۳۳) می باشد.

باب الباب در شب اظهار امر مکرم، در طاقچه اطاق بیت مفخم زیارت نموده است. همانگونه که از آیات اولیه آن تفسیر مکرم استنباط می شود، نزول آن در ذی قعدة ۱۲۵۹، یعنی شش ماه قبل از اظهار امر مبارک آغاز گردیده و در آن به شرح رؤیای خویش پرداخته، که در عالم رؤیا ارض مقدس کربلا «ذره ذره» به حضور مبارکش آمده و حضرتش جلّ جلاله را از ارتحال جناب سید کاظم رشتی خبردار نمودند. و در نفس این تفسیر مبارکه می فرمایند که صدور این تفسیر روز بعد از این رؤیا آغاز گردید. قسمت هائی از آن قبل از ورود جناب باب الباب به شیراز پایان یافت و مابقی آن پیش از سفر مکه اتمام پذیرفت. این اثر مبارک جزء آثار و کتبی بود که در سفر حج به سرقت رفت و لکن خوشبختانه نسخه هائی از آن موجود می باشد.

ادامه دارد

یادداشتها و مآخذ

۱- بر خود لازم بل واجب می دانم که از اب الزوجه محترم خویش جناب ابوالقاسم افغان که همواره در خدمت امر الهی مشوق و مؤیدم بوده و همچنین از پدر گرامی خود دکتر ایرج ربانی که مسوده این مقاله را مطالعه کرده و اصلاحات لازمه را بجا آورده و از این بابت مرا یاری و مساعدت نموده سپاسگزاری کرده مراتب امتنان و تشکر خود را به آنان اظهار نمایم.

۲- لوح احتراق، ادعیه حضرت محبوب.

۳- جناب دکتر ریاض قدیمی در کتاب «سلطان رسل حضرت ربّ اعلی»، چاپ دوم، صفحات ۲۹ و ۳۰، چهل و یک لقب و نعت از القاب و نعمت آن حضرت را که در آثار مبارکه آمده و یا نزد اهل بهاء اصطلاح شده فهرست نموده اند:

اصل قدیم - اعلی - الظاهر بأثار الجمیع الانبیاء - الغلام الابطحی الملوّی - القائم الموعود - النقطة آتی تدور حولها ارواح النبیین والمرسلین - باب - باب اعظم - بحر البحور - جوهر الجواهر - حضرت اعلی - ذکر - ذکر اسم ربّ - ذکر الله الاعظم - ربّ -

آثار الله در شریعت اعلی (۲)

دکتر آهنگ ربانی

بقیه از شماره پیش

بود و ترویج ضلالت و موهومات مقدس‌ترین مقصد و مرام مذهبی.

شمشیر تکفیر تیز و برنده بود و سلاح تدمیر و تمزیر قاطع و نابودکننده. تفتیش عقاید و جستجوی معایب و اعلان معاصی رایج و متداول بود تا عده‌ای با اجرای «حدود شرعی» و تنبیه و تمزیر بی‌نوایان و به یاری هیاهوی اراذل و اوباش کسب آبرو کنند و بر جاه و جلال باطل خویش بیفزایند. در این چنین محیط تباه و فاسدی، رشوه و ارتشاء حربه اصلی و سلاح قاطع و قطعی بود که حق و حقیقت، راستی و عدالت و مفاخر انسانیت در دل سختشان اثر نداشت.

خاندان ظالم و فاسد و غارتگر قاجاریه به عیاشی و تن‌پروری مشغول و به ظلم و یغماگری مألوف، که مردمان بی‌چاره را به خاک سیاه نشانده و انسان‌های ستم‌دیده را به روز تارک و تباه کشانده بود. حکومت و مردمان پاسبان حق و مجریان عدالت از این بازار آشفته و از این آب گل‌آلود، حد اکثر منافع و سود را داشتند، که اینان نیز با حمایت از علمای سوء به منظور کسب درآمد و افزایش «مداخل» به آتش ظلم و فساد و تباهی و شقاوت دامن می‌زدند.

۵- اظهار امر حضرت اعلی
جل ثنائه الابهی

آفتاب جمال بی‌مثال ربّ اعلی در لیل، مبارکه، مقدسه پنجم جمادی الاول ۱۲۶۰ از افق وحدانیت الهی و از مشرق قدرت و هیمنت رحمانی در شیراز درخشیدن گرفت و پرتو افشاند.

در آن روزگاران، دلهای مردمان از شب مظلم یلدا سیاه‌تر و سردتر و غم‌انگیزتر بود. بازار زهدریائی و تقدس‌نمائی و خرافات‌فروشی حرارت و رواجی داشت و داد و ستد طراری و کلاشی بسی پررونق و داغ. سینها از کینه آکنده بود و دلها به موهومات و تعصبات آغشته و آلوده. غیر از شقاوت و بی‌رحمی متاعی در دکان نبود و به غیر از جهالت و ظلم و توحش کالائی در بساط نه.

نه از مکارم انسانیت خبری، و نه از محاسن آداب و محامد آدمیت اثری. علمای سوء مروج جهل و تعصب بودند و مدرسه‌ها مدرّس ظلم و بی‌رحمی. مجالس دینی معلّم کفر و رذالت گشتند و مراسم مذهبی مشوّق فساد و شقاوت. تلقین تعصبات و خرافات مهم‌ترین وظیفه دینی

اشعه باهره ساطعه نافذه خلاقیه حییه که از آفتاب جمالش درخشیدن داشت، در دل و جان صافی ضمیران و روشن دلان تأثیری جانانه گذاشت، که شیفتگانی جان برکف پدیدار گشتند و دلباختگانی جان باز و فداکار به بازار آمدند. شیدائیان دلباخته اش چنان منجذب و آشفته گشتند و آن چنان مفتون و فریفته شدند که از خود بی خود بوده، در میدان جانبازی و به هنگام سراندازی بر یکدیگر سبقت می جستند، دست قاتل را می بوسیدند و به وقت شهادت رقص کنان و پاکوبان به نغمه و آواز دمساز که:

سر و دستار ندانم که کدام اندازم
عزیزان عزیزی که بی نام به دنیا آمدند و گمنام
زیستند و غالباً بی نام و نشان از این جهان رفتند
تا در ملکوت ابهی در محضر معظم مکرّم ربّ
اعلیّ جلّ جلاله الاسنی صاحب نام و نشان
گردند و بر «سرر متقابلین» جالس شوند.

در آن شب خجسته مبارک، حضرت ربّ اعلیّ
جلّ کبریائه پرده از رخ برگرفت و رسالت عظیم
و مقام مکرّم فخیم خود را به جهانیان ابلاغ
داشت. روز مبارک وصال، در آن شب فرخنده فال
و خجسته مال چهره گشود، که عالم وجود از
غیب و شهود از عنایات ربّ ودود بهره گرفت و
به اهتزاز آمد، که از همان ساعت نازنین و عزیز
بشارت جان بخش و روح انگیز:

یوم یقوم الناس لربّ العالمین

آشکار و پدیدار آمد که در همان شب فرخنده،
مبارک به جهانیان اعلام فرمود:

«اثنی انا البیت قد کنت بالحقّ مرفوعاً و اثنی
انا المصباح فی المشکوة قد کنت باللّه الحقّ علی
الحقّ مزیئاً یا قرّة العین انک انت النّبأ العظیم فی
الملاء الاعلیّ و ما ارسلنا من نبیّ الا و قد اخذناه
العهد للذکر و یومه»^۴

تتیجه آشکار و اجتنابناپذیر این ظلمها و
شقاوتها و غارتگریها و جهالتها، فقر و
تنگدستی، بیماری و بدبختی، گرسنگی و
برهنگی، بی‌نواشی و بی‌چارگی، بی‌کاری و
درماندگی وسیع و گسترده‌ای بود که به بیان
درنیاید و قلم از عهده شرحش درماند، که
نکبت و بدبختی، فقر و پریشانی، مسکنت و
بی‌نواشی از در و دیوار می‌بارید و مذلّت و
سختی، بیماری و درماندگی، جهالت و قساوت،
بی‌رحمی و شقاوت از هر زمینی می‌جوشید.

آفتاب جمال مکرّم ربّ اعلیّ در این
ظلمتسرای وحشتناک پروسعت و در این
محنت‌کده، دلخراش پهناور درخشیدن گرفت، که
از نسائم روح‌پرور صبح ظهور، عالم وجود زنده
و تازه و فرخنده گشت، و جهان مظلم دیجور،
روشن و تابنده گردید. خنک آن دلی که اسرار
شورانگیز فجر ظهور را شناخت و خجسته روانی
که این وقایع روحانی و لطائف قدس معنوی را
دریافت.

لو تکشف الفطاء عن وجه ما شهدته
لیفنی الوجود فی طرف قریبه^۱
و یا به قولی:

کاشکی پرده برافتادی از آن منظر حسن
تا همه خلق بدیدند نگارستان را^۲
ستایندگان اسم اقدس اعزّ اعلیّ و ساکنان
فُلك مکرّم حمراء:

«مژده به جان دهید که جانان تاج ظهور بر
سر نهاده و ابوابهای گلزار قدم را گشوده»^۳
حضرت ربّ اعلیّ جلّ کبریائه کنز معزّز الهی
و گنجینه، مفخّم کبریائی بود که:
کنت کنزاً مخفیاً

که دوست داشت شناخته شود، پس خلقی را
خلق فرمود تا به عرفانش مفتخر آیند.

که از آن شب مبارک خجسته جان‌هائی پاک در سبیل امر «رب العالمین» بپاخواستند و به خدمت و جانفشانی در راه آن «نبا عظیم» قیام نمودند. عزیزانی که کعبه مقصودشان سرمنزل جانان بود و قبله مقدسشان جمال حضرت یزدان. اگر در شیراز منزل داشتی و یا در اصفهان مقرّ گزیدی و یا در تبریز مستقرّ شدی و یا در جبل ماکو محبوس گشتی و یا در چهریق غم‌انگیز زندانی و قلع‌بند آمدی؛ قبله همان سوست که مسکن و اقامتگاه اوست.

و از عجائب مسعود روزگار و نوادر محمود گردش لیل و نهار آن بود که در همان شب بی‌نظیر جان‌فزا، همایون غصن شکوهمند پروردگار، حضرت من طاف حوله الأسماء جلّ ثنائه الاقوام الابهی، از مصدر الوهیت و مطلع قدس ربوبیت جلوه‌گر آمد و از عالم بقاء به این خاکدان پرمحنت و ابتلاء قدم نهاد؛

ای خاک آستان تو کحل بصر مرا
نملین دوستان تو افسر به سر مرا
و براستی که آن شب عزیز و نازنین نیز؛
مقابل شب قدر است و روز استفتاح^۵

۶- آثار مشهور حضرت نقطه اولی

عز اسمه العلی الاعلی

در این قسمت به معرفی آیات مشهوره نازله از قلم اطهر افخم اعزّ حضرت ربّ اعلیّ جلّ کبریائه پردازد.

۱- صحیفه مبارکه قیوم الأسماء

جمال قدم جلّ جلاله الافخم در تقدیر و تحسین و تکبیر این صحیفه معظمه علیا می‌فرمایند قوله العزیز المجید:

«اول و اعظم و اکبر از جمیع کتب.»^۶

سوره یوسف که سوره قرآنی است یکی از

لطیفترین و شیواترین سوره‌های آن کتاب است که در مگه نازل گردیده و شامل یکصد و یازده آیه است، و در آن داستان شورانگیز اسارت و زندانی و بلایای وارده بر حضرت یوسف علیه السّلام شرح داده شده است. کتاب مستطاب قیوم الأسماء ظاهراً عبارت از تفسیر آیهای سوره قرآنی است که به تفسیر سوره یوسف یا احسن القصص نیز مشهور است. نزول کتاب مجید قیوم الأسماء در شب مبارک پنجم جمادی الاولی ۱۲۶۰ و پس از اظهار امر مبارک به جناب ملا حسین بشرویه‌ای آغاز گردید و اولین سوره کریمه قیوم الأسماء که به سورة الملك موسوم است در حضور جناب ملا حسین نازل گردید. بقیه این کتاب منیع در مدّت کوتاهی و به نصّ صریح در چهل شب و روز تفنناً عزّ نزول یافت. این صحیفه مبارکه، علیا حاوی یکصد و یازده سوره است. به عبارت دیگر، در برابر هر آیه سوره قرآنی يك سوره مستقلّ نازل گردیده، که این کتاب کریم مجید مشتمل بر نه هزار و سیصد بیت است. وجه تسمیه این لوح منیع به قیوم الأسماء به آن جهت بوده که کلمه یوسف به حساب ابجد مساوی ۱۵۶ است که مطابق است با قیوم. در توقیع مکرّمی خطاب به حضرت خال می‌فرمایند، قوله تعالی شأنه:

«و بدانکه عدد یوسف ۱۵۶ عدد قیوم است و مراد قائم آل محمد علیه السّلام است و اوست حیّ قیوم و از این جهت بود که سوره اسم خود را تفسیر کرده.»

اسامی یکصد و یازده سوره این کتاب مبارک به ترتیب عبارتند از:

ملك - علماء - ایمان - مدینه - یوسف -
شهادة - زیارت - سرّ - عما - مسطرّ -
عاشوراء - فردوس - قدس - مشیت - عرش -

لموسی و انا قد اظهرنا من نورك اقل من سم
الابرة على الطور و من عليها و فاندك الجبل و قد
كانت هباءً منشوراً و خر موسى صعقاً. ^۷

حضرت نقطه، اولی جلّ ثناته با انجذاب و
محبت بی پایان به تجلیل و تعظیم و تکریم جمال
قدم و اسم اعظم پرداخته، و در غایت تأسف و
تحسّر، بلاها و محنتها و سختی‌هایی را که بر
جمال کردگار و حضرت پروردگار (یوسف
حقیقی) از دست برادر ناخلف خود (یحیی ازل)
وارد خواهد شد بیان فرموده‌اند. و بالاخره این
سفر مجید شامل خطابات صریحه و اندازات
واضح به سلاطین، خصوصاً محمدشاه قاجار و
وزیرش حاج میرزا آغاسی است. علماء و
پیشوایان دینی را نصیحت نموده به پیروی از حق
و حقیقت دعوت می‌فرمایند.

قسمت‌هایی و احتمالاً تمامی این رق منشور به
توسط جناب باب‌الباب به حضور جمال قدم جلّ
جلاله فرستاده شد. نسخهای از این کتاب
مستطاب در ۲۳۴ صفحه که به خط محمد مهدی
ابن کربلائی است و به سال ۱۲۶۱ هجری قمری
تحریر یافته به تعداد معدودی تکثیر گردیده.
امید است این سفر مجید هرچه زودتر با
توضیحات مربوطه، لازمه به زیور چاپ آراسته
گردد تا جامعه عزیز امرالله از آن سفر مکرم با
نصیب و بهره‌ور شود.

۲- کتاب مستطاب بیان

کتاب مستطاب بیان مشتمل بر دو کتاب
است؛ بیان فارسی و بیان عربی. حضرت نقطه،
اولی جلّ جلاله اساس هر یک از این کتابها را بر
نوزده واحد که هر واحدی شامل نوزده باب باشد
گذاشته‌اند، که حاصل ضرب نوزده در نوزده
برابر با ۳۶۱ و مطابق است با عدد کلّشی.

بیان عربی تا واحد یازدهم و بیان فارسی تا

باب - صراط - سینا - نور - بحر - ماء -
عصر - قدر - خاتم - حلّ - انوار - قرابت -
حوریه - عزّ - حی - نصر - اشاره - عبودیت -
عدل - تعبیر - فاطمه - شکور - انسان -
کتاب - عهد - وحده - رؤیا - هو - مرثه -
حجت - نداء - احکام - احکام - مجد - فضل -
- صبر - غلام - رکن - امر - اکبر - حزن -
افنده - ذکر - حسین - اولیاء - رحمت -
محمد - غیب - احدیه - انشاء - رعد - رجوع -
- قسط - قلم - بعیر - کهف - خلیل - شمس
- ورقه - سلام - ظهور - کلمه - زوال - کاف
- اعظم - باء - اسم - حقّ - طیر - نباء -
ابلاغ - انسان - تثلیث - ربیع - نحل - اشهاد
- بی‌اسم - قتال - قتال - جهاد - جهاد - جهاد
- قتال - قتال - حجّ - حدود - احکام - جمعه
- نکاح - ذکر - عبد - سابقین - مؤمنین -
تبلیغ - مجلّل.

هر چند این کتاب مستطاب جلیل به ظاهر به
تفسیر احسن القصص مسمی گشته ولی در
حقیقت، مشتمل بر حقائق عظیم روحانی و حاوی
لطائف قدسی و معانی فخیم رحمانی است. شرح
مقامات شامخه یوسف بقاء است و تبیین مراتب
معظمه مقدسه نقطه، اولی جلّ جلاله الأسنی و
بشارت به ظهور حضرت بهاءالله من یظهره الله.
اظهار امر و قدرت الهی است که هیمنت و
عظمت یزدانی از آن ظاهر و مشرق و متجلّی؛

«قل ادخلوا الباب سجداً لله وحده و قولوا
بقیة الله خیر لكم من انفسکم و لا ترتابوا فی الله
و لا تشکّوا فی امرنا فاننا لله و انا الیه رجوعاً قد
کان بالحقّ فی امّ الكتاب قدیماً و انا نحن قد فجرنا
الحجر لموسی حتی قد علم کلّ اناس مشربهم و قد
کانوا بقدرتنا علی الحقّ بالحقّ فی ذلك الباب علیما
و انا نحن قد تکلمنا فی الشجرة الطور باذن الله

باب دهم از واحد نهم را دربردارند، که بیان فارسی مجموعاً ۱۶۲ باب دارد. بیان عربی که به کتاب الجزاء نیز نامیده شده از حیث حجم و تعداد کلمات کوچکتر از بیان فارسی است و بیان فارسی شامل حدود هشت هزار بیت است.^۱ این هر دو کتاب مستطاب در قلعه ماکو و در سال سوم ظهور، از کَلک مبارک نازل گردیده که ابتداء بیان عربی و سپس بیان فارسی عزّ نزول یافته است و بیان فارسی شرح و تبیینی است بر مضامین و مطالب متنوعه بیان عربی. کتاب بیان عربی به خط مبارک نازل گشته که متأسفانه از آن نسخه اصل خبری در دست نیست.

نسخه‌هایی از کتاب مستطاب بیان عربی به خط کتاب موجودند که در شرائط سخت جان‌فرسا و احتمالاً بوسيله کاتبینی کتابت شده که به زبان عربی آشنائی کافی نداشته‌اند. این است که نسخه‌های بیان عربی که بوسيله بعضی از کاتبین تحریر شده با هم اختلاف دارند.

مسیو نیکلا بیان فارسی را به زبان فرانسوی ترجمه کرده و آن را به سال ۱۹۱۱ میلادی در چهار جلد چاپ و منتشر ساخته است.^۲ همچنین کنت دو گوینو کتاب بیان عربی را به زبان فرانسوی ترجمه کرده است.

حضرت نقطه اولی جلّ کبریائه نزول بقیّه ابواب کتاب مستطاب بیان را به ظهور و اراده مبارک من یظهره الله معلق داشته، و بطوری که مشهور است کتاب مستطاب ایقان در حلّ رموز و اسرار کتب آسمانی مکمل و متمم کتاب مستطاب بیان تلقی می‌گردد.

کتاب مستطاب بیان امّ الکتاب شریعت حضرت نقطه اولی جلّ کبریائه است که مشتمل بر احکام^۱ و نواهی و مژده ظهور من یظهره

الله است:

«بدان که در بیان هیچ حرفی نازل نشده مگر اینکه اطاعت کنند من یظهره الله را که او بوده منزل بیان قبل از ظهور خود.»

هر بابی از کتاب مستطاب بیان فارسی با یک یا چند آیه عربی آغاز، و سپس آیات به زبان فارسی عزّ نزول یافته است و در پایان هر باب نتیجه و ثمره آن فرمان و دستور بیان گردیده، که ثمره و نتیجه هر حکم عدم احتجاج از من یظهره الله است. بیان عربی به استثنای چند آیه که به فارسی نازل گردیده، به زبان عربی است. حضرت نقطه اولی جلّ ثنائیه جمیع آثار مبارکه خویش را در باب هفدهم از واحد سوم بیان فارسی، به بیان مسمی فرموده‌اند:

«کلّ آثار نقطه مسمی به بیان است.»

همچنین در باب اول از واحد ششم نیز چنین تصریح می‌فرمایند:

«و اسم بیان به حقیقت اولیه اطلاق بر آیات وحده می‌گردد زیرا که اوست حجت عظمی و بینه کبری که دلالت نمی‌کند الا علی الله وحده و در حقیقت ثانویه اطلاق به مناجات و در ثالث به تفاسیر و در رابع به کلمات علمیه و در خامس به کلمات فارسیه می‌گردد ولی کلّ در ظلّ آیات ذکر می‌گردد اگر چه آن سرّ فصاحتی که در اول ظاهر است و در آخر هم مستور است ولی چون کلّ نتوانند درک نمود ذکر نشده.»

و در ابواب دیگر نام «بیان» را اختصاصاً بر کتاب مستطاب بیان اطلاق نموده‌اند (باب ۱۳ از واحد ۳، باب ۱۹ از واحد ۲، باب ۱ از واحد ۳ و غیره). و همچنین دیانت مکرّم‌ماش به شریعت بیان و مؤمنین به حضرتش به پیروان بیان مشهور بوده‌اند.

حضرت ولی امرالله جلّت سلطنته در تمجید

اگر کتاب بیان نشر شود و یا ترجمه گردد ملل اجنبیه حتی اهل ایران گمان نمایند که اساس دین بهائیان آن احکام مندرجه شدیده در کتاب بیان است و حال آنکه به نص قاطع کتاب اقدس، آن احکام بیان منسوخ و مفسوخ است. پس باید کتاب بیان را بعد از انتشار کتاب اقدس در جمیع جهات ارض و اقالیم عالم نشر داد تا خواننده بداند که آن احکام شدیده منسوخ و مفسوخ است و پیش از انتشار کتاب اقدس و ترجمه‌اش و شهرت احکامش، نشر کتاب بیان جایز نه. و علیکم التحیة و التناء ع ع»^{۱۲}

نظر به این امر و فرمایش حضرت عبدالبهاء، مرکز میثاق الهی، امید می‌رود که در مستقبل نزدیک عالم امر به انتشار کتاب بیان مفتخر بشود. کتاب بیان فارسی به توسط پیروان ازل در ایران در چاپخانه‌ای گمنام به چاپ رسیده و نسخه‌های آن موجود است.

یکی از مطالب مهم تحقیق در پهن دشت آثار الهی مسئله، رابطه، آیات طلعات قدسیه می‌باشد، چنانکه جمیع آثار از یک حقیقت واحد روحانی حاکی می‌باشند. در مورد احکام کتاب مستطاب بیان و رابطه آنها با احکام شریعت مقدسه بهائی مطالعات دقیقی توسط جناب دکتر محمد افنان انجام یافته است. حقیر نیز خلاصه پژوهش مقدماتی خویش را در مقاله «کتاب مستطاب اقدس: ام الکتاب اهل بهاء»، در شماره، مخصوص پیام بهائی، عرض نموده‌ام.

۳- دلائل السببه

مخاطب این توقیع امنع مبین، بطور قطع و یقین، معلوم و روشن نیست، که آیا این توقیع اصلاً مخاطب مخصوص و معلومی هم داشته، یا آنکه این سفر مجید برای عموم مردم نازل گشته که از عظیم‌ترین آثار استدلالیه حضرت نقطه،

این سفر مجید می‌فرمایند قوله الاحلی:

«این مصحف آسمانی را باید فی الحقیقه گنجینه‌ای از وعود و بشارات و شرح اوصاف و نعوت موعود دانست نه سنن و احکامی که دستور دائم و نظام مستمر جامعه بشریه را تشکیل داده و یا برای دلالت نسلهای آتیه، انسانی در قرون و اعصار متمادی مقرر شده باشد. این کتاب مبارک حدود و فرائض مسطوره، در قرآن کریم از قبیل صوم و صلوة و نکاح و طلاق و ارث و غیره را نسخ و در عین حال رسالت حضرت سید المرسلین را تثبیت و مقام آن حضرت را تکریم و تعظیم می‌نماید، همان نحو که پیغمبر اکرم احکام انجیل را نسخ و مبدأ غیبیه و حقیقت الهیه مندمج در شریعت مسیحیه را تصدیق و تأیید فرمود. بعلاوه در این کتاب مقدس بسیاری از آیات و کلمات مذکوره در صحف قبلیه مانند جنت و نار و موت و قیامت و حشر و رجعت و میزان و ساعت و جزاء و امثال ذلك به نهایت قدرت و بلاغت تبیین و معانی حقیقیه آنها تشریح گردیده است. این منشور الهی متضمن اصول و قواعد و احکام و فرائضی است که متعمداً بنحو شدید و غلیظ تشریح گردیده و منظور از آن انهدام تأسیسات عتیقه، بالیه و ایقاظ رؤسای دین و انتباه غافلین از رقد غفلت و خمودت و ایجاد انقلاب و تحوّل جدید در قلوب نفوس و تمهید سبیل برای ظهور دور بدیع بوده است.»^{۱۱}

در مورد چاپ و طبع کتاب مستطاب بیان، حضرت عبدالبهاء می‌فرمایند:

«ای منادیان میثاق، در خصوص ترجمه و طبع کتاب بیان، احکامی در بیان موجود که به نص کتاب اقدس نسخ گردیده و بهائیان را تکلیف، نصوص قاطعه کتاب اقدس است. حال

اولی جل کبریائه است، که شارح هفت دلیل در اثبات حقانیت مظاهر مقدسه الهیه و عظمت آیات متعالیه، رحمانیه است. بعضی از مورخان مخاطب این سفر کریم را ملا محمدتقی هراتی که از پیروان جناب سید کاظم رشتی بوده معرفی کرده‌اند که احتمال دارد این حدس و گمان مقرون به حقیقت نباشد.^{۱۳}

دلایل السبعه در ایام اقامت نه ماهه، هیکل مبارک در جبل ماکو عز نزول یافته که اقامت هیکل مبارک در قلعه، مذکور از شعبان ۱۲۶۳ تا جمادی الاول ۱۲۶۴ طول کشید. نزول این سفر جلیل را باید مقارن و همزمان با نزول کتاب مستطاب بیان دانست ولی دقیقاً معلوم و مسلم نیست که نزول کدام يك از آنها مقدم بوده است. قسمتی از این سفر کریم به عربی و مابقی آن به زبان فارسی است که به اسلوبی بدیع و سبکی جامع و دلنشین هفت دلیل بر حقانیت مطالع امر حضرت یزدان ارائه فرموده‌اند.

محض تبرک و تیمن و استحضار یاران آیاتی از آن کتاب مبارک نقل می‌شود، قوله العزیز الفرید:

«تصور نکنی که این امری است سهل که این خلقی است اعجب از خلق سموات و ارض و ما بینهما.»

«حال نظر کن که علمای نصاری عالم شدند از برای آنکه امت عیسی را نجات دهند و حال آنکه خود سبب شدند و خلق را ممنوع نمودند از ایمان و هدایت، حال باز برو و عالم بشو. کل امت عیسی اطاعت علمای خود می‌نمودند از برای آنکه نجات یابند در روز قیامت، و حال آنکه همین اتباع ایشان را داخل نار نمود در یوم ظهور رسول الله... حال برو متبع عالم شو. نه و الله، نه عالم شو و نه متبع بغیر بصیرت که هر دو

هالکند در یوم قیامت.»

این سفر کریم از نظر استدلال بسیار شبیه به کتاب مستطاب ایقان است که اصول استدلال در این دو اثر ارفع اعلی احتجاج به آیات الهی و تشریح دلائل متقنه، مظاهر قدس رحمانی است.^{۱۴}

دلایل مبارکه که مفصلاً بیان گشته‌اند درباره، حجیت و دلیلیت آیات رحمانی است و به ترتیب عبارتند از:

(۱) هیچکس غیر از خداوند قادر نیست که آیات الهیه را نازل فرماید.

(۲) در قرآن دلیلی غیر از نزول وحی و صدور آیات بر حقانیت رسول الله (ص) اقامه نگردیده که مردمان در مقابل آیات الهی ناتوان مانده، به عجز خود و قدرت خداوند معترف گشتند که:

«خداوند در فرقان بر حقیت رسول الله بغیر از آیات استدلال به چیز دیگر نفرموده.»

(۳) آیات الهی بزرگترین دلیل بر حقانیت انبیای رحمانی است و آثار پیام آور متأخر از آیات نبی متقدم، اعظم است:

«اگر آیات قرآنی اعظم از آیات کل انبیاء نبوده چگونه به آن نسخ شده کتب آنها؟»

(۴) آیات الهی دلیل کافی و قطعی بر صحت رسالت انبیاء است.

(۵) هیچ دلیلی بجز آیات الهی قابل قبول نیست، که معجزات هرگز مورد تحدی مظاهر امرالله نبودند. قوله الاحلی:

«نفس فرقان بنفسه کفایت می‌کند از کل معجزات دیگر.»

و به گواهی قرآن، معجزات متعددی که مورد تقاضا و تمناى مردم بود، مورد قبول واقع نگردید (محض نمونه به سوره اسراء رجوع نمائید).

(۶) همه مردمان از نازل کردن آیات الهی عاجز

۵- شرح احوال دلریا و تاریخ حیات عنصری مشمشع و گهربار جمال ذوالجلال ربّ اعلی ارواحنا و کینوتتنا لرشحات دمه الاطهر فدا در کتب تاریخی اهل بهاء مضبوط و ثبت گشته، که روز فرخنده اول محرم ۱۲۲۵ در شیراز پرنوار متولد گردید:

ببین هلال محرم بخواه ساغر راح
که سال امن و امان است و ماه صلح و صلاح
عزیز دار زمان وصال را کاندم

مقابل شب قدر است و روز استفتاح
که این شعر از لسان الغیب حافظ شیرازی است که در
دیوانی که به همت پژمان بختیاری به سال ۱۳۱۸
هجری شمسی چاپ و منتشر شده موجود است.

۶- کتاب مستطاب ایقان.

۷- قیوم الأسماء، سوره صبر.

۸- بعضی‌ها معتقدند که کتاب الجزاء اثر مستقل
دیگری از آثار مبارکه است، که مفصل‌تر و حجیم‌تر
است، که مستلزم مطالعه و تحقیق است.

۹- ادوارد براون انگلیسی نیز ترجمه‌ای از خلاصه
بیان فارسی تهیه نموده است که اخیراً به همت دکتر
موژان مؤمن چاپ گردیده است.

۱۰- عبد نویسنده مشغول به اتمام رساله مفصلی در
باب رابطه احکام و حدود شریعت حضرت اعلی با
احکام اسلام و ققه شیعه می‌باشد که عنقریب تقدیم
یاران الهی خواهد گردید.

۱۱- کتاب قرن بدیع، ترجمه فارسی، چاپ کانادا،
۱۴۹ بدیع (۱۹۹۲ میلادی)، صص ۸۴-۸۳.

۱۲- مائده آسمانی، ج ۲، صص ۱۷-۱۶.

۱۳- به مقاله جناب دکتر محمد افنان «دلائل
سبعه»، آهنگ بدیع، سال ۲۴، شماره ۹، صص
۳۱۷-۳۰۸ مراجعه شود.

۱۴- نگارنده مشغول تهیه مقاله مستقلی در باب
رابطه این اثر جلیل و کتاب مبارک ایقان می‌باشد که
مفصل‌تر، شباهت استدلال در این دو سفر عظیم مورد
بحث و تفکر قرار خواهد گرفت، و همچنین رابطه
این کتاب و جواهر الاسرار نیز متذکر خواهد شد.

و ناتوان هستید، و در مدت ۱۲۶۰ سال کسی
مدعی وحی الهی و نزول آیات رحمانی نشد.

(۷) قدرت و عظمت آیات الهی به بقا و نفوذ
آنها در دل و جان مقبلان ثابت و مبرهن است
(دلیل تقریر) و هدایت مردمان جز در نزول و
تلاوت آثار رحمانیه معقول و متصور نگردد.

در ضمن تشریح این دلائل هفت‌گانه حقایق
و نکات و لطائفی روحانی و معنوی تبیین یافته
است.

حضرت ولیّ عزیز امرالله جلّ سلطانه
می‌فرمایند:

«دیگر از آثار قیمه منزله در قلمه ماکو
کتاب دلائل السبعه است که از مهم‌ترین آثار
استدلالی حضرت باب شمرده شده، دارای بیانی
فصیح و تبیانی بلیغ و مضامینی بدیع و براهینی
متقن و متین است.»

این سفر جلیل بوسیله مسیو نیکلا به زبان
فرانسوی ترجمه و به سال ۱۹۰۲ میلادی طبع و
انتشار یافته است.

نظر به رابطه نزدیکی که این کتاب منبع با
کتاب مستطاب ایقان دارد مطالعه آن باعث
تزیید معارف امری یاران می‌گردد.

ادامه دارد

یادداشت‌ها

۱- از قصیده مبارکه عزّ ورفائیّه، آثار قلم اعلی ج
۳.

۲- در تاریخ حاج معین السلطنه تبریزی آمده است
که خود ایشان شاهد بودند که در زمان شهادت و
شمع‌آجین شدن، سلیمان خان تبریزی این بیت شعر
را ترنم می‌نمودند.

۳- مجموعه الواح حضرت بهاءالله چاپ مصر، لوح
مبارک با مطلع: «ای بلبلان الهی از خارستان
ذلت...»

۴- قیوم الأسماء.

آثار الله در شریعت اعلیٰ (۲)

دکتر آهنگ ربانی

بقیه از شماره، پیش

۴- کتاب الروح

حضرت نقطه، اولی در نفس آن کتاب مستطاب آن را اعظم الکتب نامیده‌اند بقوله تبارک و تقدس:

«و اعلم کتاب الروح فإنه اعظم الکتب.»

این کتاب مجید در مراجعت از سفر مکه و در کشتی مابین مسقط و بوشهر نازل گردیده است. این کتاب کریم مشتمل بر هفتصد سوره بوده و گویا هر سوره‌ای ده آیه و یا آنکه مجموعاً حاوی هفت هزار آیه بوده است.

فاضل جلیل و شهید مجید، جناب بدیع الله فرید نسخه‌ای از این سفر مجید را در اختیار داشته که با مرگب قرمز نوشته شده و شامل یکصد سوره بوده، همچنین نسخه دیگری که مشتمل بر ۴۱۲ سوره بوده مورد مطالعه و تحقیق قرار داده است.^۱ ایشان مرقوم فرموده‌اند:

«از آیات نقطه، اولی جل ذکره الاعظم در سوره‌های کوچک متعدد می‌باشد.»
ولی متأسفانه تعداد آیات را در هر سوره معلوم ننموده‌اند.

حضرت نقطه، اولی جل ذکره الاحلی می‌فرمایند:

«و الثانی کتاب العلویة و هو الذی فصل فیہ سبع مائة سورة محكمة التی کل واحد منها سبع آیات.»

آیا این کتاب «العلویة» که مشتمل بر

هفتصد سوره و هر سوره‌ای شامل هفت آیه است با کتاب الروح یکی است؟ یا آنکه حضرتش جل جلاله کتاب الروح را به کتاب العلویة تسمیه فرموده‌اند؟

همچنین می‌فرمایند قوله تعالی:

«کتاب العدل سبع مائة سورة ثم شاهد نور الله فی آیاتها.»

آیا کتاب الروح فوق الذکر همان اثر مبارکی است که با القاب کتاب العلویة و کتاب العدل ملقب گشته‌اند؟ (به مقاله، جناب بدیع الله فرید رجوع فرمائید) احتمالاً کتاب العدل نام دیگر صحیفه، عدلیه است که آن هم شامل هفتصد سوره است.

جناب اشراق خاوری متذکر می‌شوند که حضرت ربّ اعلیٰ جل جلاله الاسنی در صحیفه، عدلیه، کتاب عدل را به تفسیر سوره، یوسف اطلاق فرموده‌اند.

ولی نکته، قابل تذکر و مطالعه آن است که تفسیر سوره، یوسف شامل یکصد و یازده سوره است.

جواب این مسائل محتاج تحقیق و مطالعه‌ای وسیع و دامنه‌دار است. جناب بدیع الله فرید مرقوم داشته‌اند:

«مؤلف تاریخ نیکلا (پاورقی صفحه، ۵۱ ترجمه، فارسی) درباره، کتاب الروح چنین آورده است: «این کتاب را در موقع توقیف باب در

مشیت، اراده، قدر، قضاء، اذن، اجل، کتاب منوط و معلق فرموده‌اند. و معرفت مظاهر مقدسه، امر الهی را در شش مرحله و مقام معین نمودند:

مقام نقطه، بدئیّه، نقطه، امکانیه، نقطه، فصلیه، نقطه، وصلیه، نقطه، اصلیه، نقطه، کونیه. در این کتاب مبارک حکم به کفر مکتب وحدت وجود شده و مراحل هفت گانه، عرفان را مشخص فرموده‌اند:

توحید، معانی، ابواب، امامت، ارکان، نقباء، نجباء.

بدون شك رابطه، این اثر جلیل حضرت اعلی و آثار عرفانی جمال اقدس ابهی مبثی است غنی از برای محققین امر. و همچنین رابطه، این رساله و مباحث عرفانی زمان حضرت اعلی از قبیل آنچه در کتب و نوشتجات ملاحظه‌ای شیرازی و غیره انعکاس یافته است، تفکر و تعمق دقیق‌تری را لازم دارد و باب تازه‌ای در درک آثار روحانی این ظهور امنع اقدس فتح می‌نماید.

این کتاب شریف مشتمل بر پنج باب و هفتصد سوره است که در آن به توحید و شناسائی خداوند و مظاهر ظهور او اشاره شده و نیز عجز ناس را از اتیان به مثل و خلق و نزول آیات الهی که مختص مشارق وحی الهی است متذکر فرموده‌اند.

پنج باب این کتاب به شرح زیر می‌باشند:
باب اول: در ذکر الله، باب دوم: در بیان قسطاس بامرالله، باب سوم: در معرفت الله، باب چهارم: در معاد، باب پنجم: دعای اخلاص.

۶- لوح مبارک خصائل السبعه
این توقیع امنع اکرم که در بیان شعائر یا خصائل هفت‌گانه است در بندر بوشهر بعد از مراجعت از سفر مکه به اعزاز خال اعظم نازل گردیده که به اجراء هفت موضوع برای اهل بیان مطرز است: ۱- تلاوت زیارت جامعه در روزهای جمعه و اعیاد. ۲- سجده بر تربت حسینیّه. ۳-

شیراز گرفته و در چاهی انداختند. بعدها که بیرون آمد متن آن خراب و بعضی قسمت‌های آن خوانده نمی‌شد.»

اینک آیاتی چند از آن کتاب مستطاب را به نقل از مقاله، جناب بدیع الله فرید زیارت می‌کنیم قوله المتعالی الاحلی:

«ان ادخلوا البيت من شطر الباب علی صراط عزیز حمید و لقد نزلنا من قبل آیات فی ذکر یوسف من لوح لعل الناس بآياتنا يهتدون.»

«انما الدین فی ایام ذکر اسم ربك حکم الذکر من لدنا و کان الله ربك لقوی حکیم.»

«الحمد لله الذی قد نزل الروح علی من یشاء من عباده و اته لا اله الا هو العزیز الحکیم.»

۵- صحیفه عدلیه یا رساله، عدلیه

به احتمال زیاد این کتاب مستطاب اولین اثر مقدسی است که بعد از اظهار امر مبارک، به زبان فارسی نازل گردیده است. این سفر جلیل بعد از مراجعت حضرت نقطه، اولی جلّ ثنائه از سفر مکه و ورودشان به شیراز نازل گردیده است و در آن به سال ۱۲۶۲ اشاره می‌فرمایند که تاریخ تقریبی نزول آن را معلوم می‌دارد. این سفر کریم با این آیات مبارکات آغاز می‌گردد:

«باب الاول فی ذکر الله عز و جلّ

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد و سپاس وصف جمال ذاتیست که لم یزل بوده یگانه، فرد، بدون وجود شئی به او.»

در این کتاب مستطاب بیان فرموده‌اند که بعد از مراجعت از سفر مکه عرائض متعددی از جمیع اطراف واصل شد و تمنای نزول آیات را به زبان فارسی داشتند. بهمین جهت این اثر مبارک به زبان فارسی نازل گردید.

در این سفر جلیل صفات عالیّه، چهارده معصوم تشریح شده و جناب شیخ احمد احسائی مورد عنایت و تفقد خاص قرار گرفته است و بالاخره خلق هر شیء را به طیّ مراحل هفت گانه:

می‌گردد. جناب اشراق خاوری در قاموس ایقان نزول آن را در سال ۱۲۶۶ و در اواخر ایام اقامت مبارک در قلعه، چهریق دانسته‌اند. اما جناب نقبائی مرقوم فرموده‌اند:

«رساله، پنج شأن... نزول آن در جبل ماکو بوده و در متن کتاب به آن اشاره شده است.»

رساله، مبارکه، پنج شأن که شامل تویعاتی به اصحاب و مؤمنان است به زبان فارسی نازل گشته، و متضمن مطالب عرفانی و عرفان مطلع امر الهی است، که در آن جناب عظیم را به بشارت قرب ظهور طلعت رحمان که مکمل دور بیان است مطمئن و امیدوار فرمودند. در این لوح بشارت صریحه به ظهور حضرت بهاء‌الله و قرب شهادت خویش داده‌اند.

در این کتاب مستطاب می‌فرمایند قوله عز و جل:

«خداوند هیچ چیز را در هیچ ظهور مثل اختلاف نهی نفرموده...»
۸- کتاب الأسماء

این سفر مجید که به نام کتاب چهار شأن نیز مشهور است کتاب حجیمی است که در دو جلد نازل گردیده و ۳۶۱ اسم از اسماء الهی را در ۳۶۱ باب که عدد کلّشی است، بیان فرمودند و این اسماء مقدسه را به اصحاب جانفشان صبح ظهور منسوب داشتند و هر یک را مظهری از یکی از اسماء رحمانی معرفی نمودند. این کتاب مبارک مانند کتاب مستطاب بیان بر مبنای عدد کلّشی، نازل گردیده و دارای ۱۹ واحد و هر واحدی ۱۹ باب است که مجموعاً ۳۶۱ باب را متضمن است و هر بابی در چهار شأن نازل گردیده و مشتمل بر چهل هزار بیت است.

۹- رساله، مبارکه، ذهبیه

این رساله به اعزاز میرزا بابای ذهبی سرسلسله، طریقه، ذهبیه در جواب مسائلی که بوسیله، حاج سید جواد کربلائی به محضر مبارک

افزودن «اشهد انّ علیاً قبل نبیل» به اذان. ۴- بابی‌ها جنّة الاسماء را به سینه بیاویزند. ۵- انگشتر عقیق سفید که روی آن نوشته است: «لا اله الا الله محمداً رسول الله علیاً ولی الله ۲۷۳ و این رقم «علی محمد باب الله» است. ۶- نوشیدن چای. ۷- احتراز از شرب دخان.

نیز حضرت نقطه، اولی جلّ ذکره الاحلی لوح دیگری به اعزاز ملاً صادق مقدس نازل فرمودند تا عبارت: «اشهد انّ علیاً قبل محمد عبد بقیة الله» را به اذان بیفزاید.

جناب قدّوس حامل این لوح مقدس بود که آن را در شیراز به ملاً صادق مقدس خراسانی تسلیم داشت. جناب ملاً صادق طبق فرمان مبارک نقطه، اولی جلّ جلاله، در شیراز، بر روی منبر علناً و آشکارا امر مبارک را به عموم مردم ابلاغ فرمود. و جناب ملاً علی اکبر اردستانی در بالای گلدسته، مسجد، اذان را با اضافه کردن جمله، فوق الذکر، ادا نموده به انجام رسانید. از این وقایع غیر منتظره، ضوضاء و غوغائی برپا شد که بالمآل به گرفتاری و تعذیب جنابان قدّوس و ملاً صادق مقدس و ملاً علی اکبر منجر گردید و شرح ظلم‌های دلخراش که بر این وجودات مکرمه، مقدسه وارد آوردند در کتب تاریخ ثبت و ضبط گردیده است.

جنابان اشراق خاوری و محمد علی فیضی توضیحاتی مفصل در خصوص این اثر مبارک مرقوم فرموده‌اند.^۲

۷- رساله، مبارکه، پنج شأن

این کتاب مجید مجموعه‌ای است از الواح و تویعات مبارکه که برای عده‌ای از اصحاب نازل گردیده و هر تویع مبارک در پنج شأن و یا لحن نزول یافته:

لحن آیات، لحن مناجات، لحن خطابه، لحن تفسیر، لحن کلمات فارسی.

بفرموده، حضرت ولی امرالله در تویع قرن بدیع این کتاب «از آثار اخیره، مبارک محسوب»

حضرت نقطه، اولی جلّ ثنائیه تقدیم داشته بود نازل گردیده که در اثبات حَقانیت ظهور نقطه، اولی عزّ قدرته و تبیین ادله و براهین قاطعه، مظهر امرالله است. در ضمن در این رساله، مقدّسه اسامی چهارده کتاب که در دو سال اول ظهور مبارک از کلک اطهرش نازل گردیده ثبت شده است.

۱۰- رساله، مبارکه، فروع عدلیّه

به موجب اشاراتی که در این سفر مجید نازل گشته نزول این رساله، مبارکه قبل از رجب ۱۲۶۲ بوده است و با این بیان مبارک شروع می‌شود:

«بسم الله الرحمن الرحيم

و لقد فرض الله على الناس قبل الصلوة بعضاً من الاحكام و هي ان الله لا يكلف لأحد الآ دون قوته.»

این رساله، مبارکه که به زبان عربی نازل شده به فرموده، حضرت ولیّ امرالله جلّ سلطانه در زمانی که حضرت نقطه، اولی جلّ کبریائیه در منزل میرسید محمد امام جمعه، اصفهان تشریف داشتند به توسط ملا محمد تقی هراتی به زبان فارسی منتقل گردید. این کتاب مجید شامل هفت باب است:

زیارت جامعه، صغیر، اهمّیت صلوة، احکام صلوة، زکات، خمس، جهاد، دین (بدهی).

بطور کلی این اثر مبارک با مباحث فقهیّه، اسلامی و خصوصاً با مذهب شیعه، ارتباط دارد. بغیر از این آثار مشهوره، حضرت ربّ اعلی، مابقی بطور کلّ در چندین دسته و شأن معرفی می‌گردند.

توقیعات مکرّمه، حضرت نقطه، اولی
جلّ جلاله

توقیعات مبارکه، حضرت نقطه، اولی جلّ جلاله بسیار متعدّد و متنوع بوده. فی المثل می‌دانیم که هیکل انور جلّ جلاله در همان اوائل

ظهور مبارک جنابان قدّوس و ملا صادق مقدّس خراسانی را با توقیعات مقدّسه، مکرّمه‌ای برای عده‌ای دیگر، از آن جمله جناب حاج میرزا جواد شیرازی به کرمان فرستادند. معظم له که پسر عموی والد جناب آقا محمد رضا، والد گرامی حضرت نقطه، اولی جلّ کبریائیه بود، در آن زمان سمت امام جمعگی کرمان را به عهده داشت. مع الأسف حتی تعداد این توقیعات مبارکه که به کرمان ارسال گردیده معلوم و مسلم نیست. همچنین از سرنوشت توقیع یا توقیعاتی که به جناب ملا احمد کرمانی و دیگران به کرمان ارسال فرمودند بی‌خبریم. حاج محمد کریم خان شیخی که به وصف «اول من اعرض عن الله» موصوف گشته و شرح حال پروبالش در کتاب مستطاب ایقان و کتاب مستطاب اقدس و سایر الواح منیعه، حضرت رحمان و تواریخ امری آمده، توقیع مبارک مفعّم مقدّس حضرت نقطه، اولی جلّ کبریائیه را چاپ و مورد استهزاء قرار داد.

بر سر مطلب رویم که حضرت نقطه، اولی جلّ ثنائیه الامنع الاحلی به بسیاری از علماء و مجتهدین و پیشوایان دین و آئین و صاحبان قدرت و حکومت و جالسین بر وساده، مکنت و عزّت، الواح مبارک و فراوانی فرستادند و طیّ آن توایع مکرّمه خبر ظهور مبارک و شریعت جدید را ابلاغ نمودند و آنان را به تبعیّت از حقّ و حقیقت دعوت فرمودند. همچنین به عده، کثیری از اصحاب و یاران، الواح مکرّمی ارسال داشتند و آنان را مورد تفقّد و عنایت قرار داده، پایداری و استقامت بخشیدند. علی الخصوص توقیعات محبت‌آمیز حضرتش به حروف مبارکه، حیّ بسی مشهور است. اکنون اختصاراً به ذکر بعضی از این توایع که بسیار مشهورند، می‌پردازد و امید است که این توقیعات مکرّمه همراه با اطلاعات

لازمه هر چه زودتر چاپ و انتشار یابند:

- خطاب به سلطان عثمانی عبدالمجید

- خطاب به والی بغداد نجیب پاشا

«در مکتب خانه، من یظهره الله منور فرمایند :
هو الابهی

خداوند، که خدائی جز او نیست، عزیز است و محبوب. آنچه که در آسمانها و بر روی زمین و مابین آنها وجود دارد از آن خداوند است که اوست مهیمن و قیوم. و این نامه‌ای است از جانب خداوند که مهیمن است و قیوم، به پیشگاه خداوند عزیز محبوب، مبنی بر آنکه بیان و آنان که پیرو آن هستند، هدیه‌ای است از من بسوی تو، در حالی که موقنم به اینکه خدائی نیست بجز تو و اینکه عالم امر و خلق تو راست و هیچکس را چیزی نیست مگر بتوسط تو و کسی را که ظاهر نموده‌ای بنده، تو و حجت تو است که به اذنت تو را مخاطب ساخته و می‌گویم: اگر همه پیروان بیان را در قیامت آینده، در حال رضاعت، به اشاره دست معزول بفرمائی، در آن اشاره کردند پسندیده و محمودی، هر چند که بدون شك نوزده سال صبر خواهی فرمود تا به آنانکه ایمان آورده‌اند به فضل پاداش نیکی داده شود. براستی که توئی صاحب بخشش بزرگ و تو کفایت کنی هر چیزی را از هر چیز دیگر، و هیچ چیز بی تو کافی نباشد، نه آنچه که در آسمانهاست و نه آنچه که بر روی زمین است و نه آنچه که در مابین آنها قرار دارد. و براستی که توئی کافی و دانا و توئی بر هر چیز قادر و توانا...^۲

تفاسیر مبارکه

تفاسیر متعدّد و متنوعی از قلم مبارک حضرت نقطه اولی جلّ جلاله در تبیین غوامض آیات قرآنی و معضلات احادیث ائمه اطهار نازل گردیده. که این تفاسیر مکرّمه بسیاری از رموز و اسرار روحانی را مکشوف و واضح نموده‌اند. لازم به یادآوری است که لحن بدیع دلنشین و سبک مؤثر و متین حضرتش با تفاسیر علمای اسلامی بهیچوجه قابل قیاس نبوده و هیچگونه شباهتی به

- توقیع اول به محمد شاه قاجار (همزمان با نزول قیوم الاسماء)

- توقیع دوم به محمد شاه (بعد از سفر حج، از بوشهر او را مخاطب ساخته و از زندانی بودن ملا علی بسطامی شاه را مطلع، و امر می‌فرمایند که از سلطان عثمانی آزادی او را بطلبد، و همچنین شاه را دعوت به اعلان امر در جمیع اقالیم و نزد جمیع رؤساء می‌فرمایند.)

- توقیع سوم به محمد شاه (از سیاه دهان قزوین نازل شده)

- توقیع چهارم به محمد شاه (نازله در ماه کو، بسیار شبیه لوح سلطان حضرت بهاء الله است.)

- توقیع پنجم به محمد شاه (از چهریق نازل شده)

- سه توقیع خطاب به حاج میرزا آغاسی (سومین آنها مشهور به خطبه قهریه است که بسیار شدید لحن و بعد از مراجعت از تبریز به چهریق نازل شده.)

- توقیع به امام الحنفی و امام حنبلی و امام مغربی

- پنج توقیع به ملا حسین بشروئی

- کتب ثلاثه به میرزا سید حسن کاتب

- توقیع به میرزا حسن خراسانی

- دو توقیع به حضرت قدوس

- دو توقیع به سلیمان بن عون شریف مکه

- توقیع خمسّه به ملا صادق مقدس خراسانی

- کتب سه به خال اعظم

- یک توقیع به شیخ سلمان آل عصفور در بوشهر

- توقیع به ملا حسن گوهر

- توقیع به سید علی کرمانی

- توقیع به شیخ حسن صاحب جواهر در کربلا

ولی مهم‌ترین و مهیج‌ترین این توقیعات، دو توقیع مبارک به حضور جمال اقدس ابهی می‌باشند که به لسان عربی عز نزول یافته‌اند. مضمون فرمایش و عریضه مبارک در یکی از این توقیعات به زبان فارسی از این قرار می‌باشد:

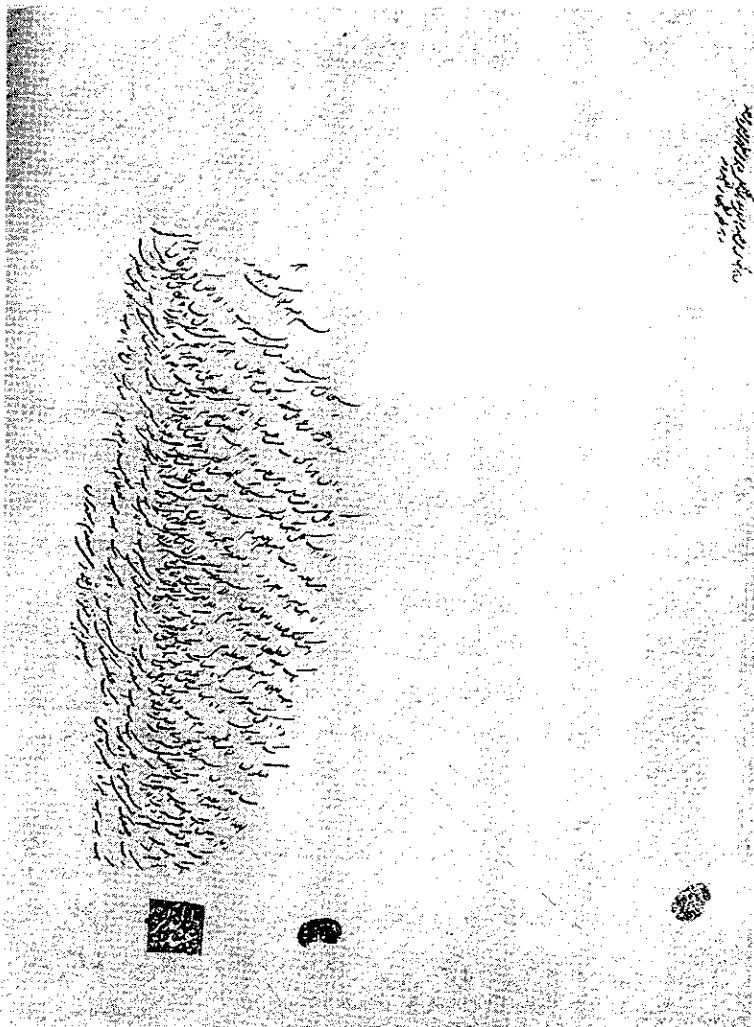
- تفاسیر قدیمه ندارند. همچنین قابل تذکر است که بعضی از تفاسیر که به قلم مبارک حضرت ربّ اعلیّ جلّ جلاله نازل گردیده بتوسط جمال قدم جل کبریائه مورد تفسیر و تعبیر واقع شدند. منجمله:
- لوح حروفات و تفسیر سوره کوثر و تفسیر بسم الله و تفسیر آیه نور و تفسیر الهاء.
- تفاسیر معروفه حضرت بقرار ذیل است:
- تفسیر آیه نور قرآن
- تفسیر سوره توحید (یا سوره اخلاص)
- تفسیر حدیث کمیل یا حدیث حقیقت (از حضرت علیّ در ستایش و نعت الهی در جواب کمیل بن زیاد نخعی)
- تفسیر حدیث «نحن وجه الله» (که مراد وجه الله بودن ۱۴ معصوم می باشد. عدد وجه مساوی رقم ۱۴ است.)
- تفسیر سوره القدر
- تفسیر بر کلام سید کاظم رشتی در شرح خطبه طتنجیه حضرت علیّ
- تفسیر الهاء (یا توقيع الغین) در جواب سید یحیی دارابی
- تفسیر الهوء (که در حقیقت قسمت دوم تفسیر الهاء می باشد)
- تفسیر سوره کوثر (مرکب از دو هزار بیت در جواب جناب وحید که باعث ایمان وی شد)
- تفسیر حروف بسم الله (بین مسقط و بوشهر نازل و شامل ۱۵۷ آیه است که اشاره به اسم اعظم الهی (بهاء الله) می باشد. عبارت بسم الله در ابتدای همه سوره های قرآن باستثنای یک سوره آمده که آن هم با «باء» شروع می گردد.)
- تفسیر واو والصفات
- تفاسیر نه گانه قرآن (نازله در ماه کو و نزد ابراهیم خلیل به تبریز فرستادند و سرنوشت آنها نامعلوم است. آن حضرت یکی از این تفاسیر مذکوره را از پاره های جهات از کتاب قیوم الاسماء که اعظم اثر دور بیان است، افضل و اکمل
- شمرده اند.)
- تفسیر دائرة الجنه
- تفسیر سوره العصر (در اصفهان به خواهش میر سید محمد سلطان العلماء نازل شده و بیش از ۲۰۰۰ بیت است.)
- تفسیر الحمد
- تفسیر دعاء الصبح
- تفسیر حدیث «من عرف نفسه فقد عرف ربه»
- تفسیر حدیث جاریه (در اوائل ظهور در شیراز نازل گردیده است و ملا حسین بشروئی قبل از ترك شیراز به طرف طهران موفق به زیارت آن گردید. در این تفسیر بر حدیث منسوب به امام جعفر صادق، حضرت اعلی در مورد «علم غیب» مطالبی به اختصار بیان می فرمایند.)
- صحیفه بین الحرمین (در جواب سؤالات میرزا محیط کرمانی است که چون بین مکه و مدینه عزّ نزول یافته بدین نام مشهور است.)
- لوح حروفات (به افتخار میرزا اسد الله خوئی ملقب به دیان (سومین مؤمن به جمال مبارک) در جبل چهریق نازل گردید.)
- رساله اثبات نبوت خاصه (در جواب منوچهر خان معتمد الدوله که مسیحی بود و موجب ایمان او به اسلام گردید. این رساله مبارکه در پنجاه ورق در اصفهان طی دو ساعت در حضور نامبرده نازل گردید.)
- شرح کیفیت معراج
- شرح حدیث «ما من فعل یفعله العبد»
- شرح حدیث «علمنی اخی رسول الله»
- خطبه های مبارکه
- خطبه عبارتی است که معمولاً در ابتدای سخن گفتن و یا در آغاز نوشته و کتابی می آید و در تحمید و تقدیس و تسبیح و ستایش ذات مقدس حضرت غیب الغیوب و تعظیم و تکریم و تمجید مطالع قدس احدیه است. اینست که خطبه

پیام بهائی شماره ۱۷۷

نقطه، اولی چاپ و انتشار یافته. بعلاوه به همتّ لجنه، آثار امری ایران مناجاتهای مبارکه به خطّ خوش نستعلیق در کتابی جمع آمده و مورد استفاده یاران الهی است.

آثار متفرقه، دیگر

- و دیگر آثار مشهوره، مبارک عبارتند از:^۴
- صحیفه، اعمال السنه (در ۱۴ باب و ۲۱۴ آیه)
- صحیفه، جعفریه
- جواب المسائل (شامل ۴۱ مسئله)
- صحیفه، شرح دعاء غیبت

توقیع حضرت اعلی خطاب به من ینظره الله

یا بصورت شفاهی بیان شود و یا آنکه به قلم مرقوم گردد.

مشهورترین خطب حضرت به شرح ذیل می‌باشند که جمیع به عربی عزّ نزول یافته‌اند:

- در باب علم حروف
- در مصیبت امام حسین
- دو خطبه در بوشهر
- در سفینه، صغیره (بنغازه)
- در زمان انتقال به سفینه
- در کنکان
- در یوم فطر (نازله در مسقط)
- در جدّه
- سه خطبه در طریق مکه
- خطبه، مخصوص از برای ملاّ حسین بشروئی
- خطبه در نزدیکی شهر مدینه

ادعیّه و تسبیحات مبارکه

حضرت نقطه، اولی جلّ ثنائهِ الاحلی تعداد زیادی ادعیّه، مبارکه از قلم اعلاّیش نازل گردید که شامل مناجاتهای فردی و زیارتنامه‌ها و تسبیح‌ها است از قبیل زیارتنامه، حضرت علیّ که همزمان با کتاب قیوم الأسماء نازل گردید و توسط جناب باب الباب به طهران آورده شد و نیز دعاهاى روز جمعه و عید فطر و زیارتنامه، شاه عبدالعظیم و شب عاشوراء و روز قدر بعث خود حضرتشان و زیارتنامه برای حروفات حی و یوم شهادت حضرت علیّ و غیره. تعدادی از مناجاتهای مبارک در کتاب منتخبات آثار حضرت

على التراب بأن تجب دعائنا و تحفظنا في صون
حمایتك و کلائتک و تظمر علينا سحاب جودک و
إحسانک و تؤيدنا و توقفنا على السلوك في
سبيلک و التمسک بحبل ولائک و إثبات حجّتک و
انتشار آثارک و دفع شر أعدائک و التخلّق بأخلاقک
و إعلان أمر محبوبک الأبهى الذى فدیت نفسك فى
سبيله و ما تمّیت الآ القتل فى محبّته أغشنا يا
محبوبنا الأعلى و اشدّد أزورنا و ثبت أقدامنا و
اغفر لنا ذنوبنا و کفر عتّا سيئاتنا و اطلق ألسنتنا
بمحامدک و نعوتک و کّلل أعمالنا و مجهوداتنا
بإکلیل قبولک و رضائک و اجعل خاتمة حياتنا ما
قدّرته للمخلصين من بریتک و أجرنا فى جوار
رحمتک و أدخلنا فى فضاء أنوار قریک و احشرنا
مع المقربین من أحبّبتک و قدّر لنا الوفود عليك و
رنحنا بصهباء لقائک و اخلدنا فى حدائق قدسک و
ارزقنا کّل خیر قدرته فى ملکوتک يا مغیث
العالمین.»

یادداشتها

- ۱- به مقاله جناب بدیع الله فرید تحت عنوان « کتاب
الروح » در آهنگ بدیع، سال ۲۲، شماره ۸، صفحات
۱۸۳ تا ۱۸۵ مراجعه شود.
- ۲- کتاب محاضرات، ج ۲، صص ۶-۷۸۵ و کتاب
حضرت نقطه، اولی، صص ۴-۵۳.
- ۳- برای اصل متن به عربی مراجعه شود به « منتخبات
آیات از آثار حضرت نقطه، اولی عز اسمہ الأعلى »
صفحات ۲ و ۳.
- ۴- برای فهرست آثار حضرت اعلى می‌توان به کتب
زیر مراجعه نمود:
- کتاب ظهور الحق اثر جناب اسد الله فاضل
مازندرانی، جلد دوم و سوم و مختصری در جلد
چهارم.
- لغت نامه، دهخدا
- البایون و البهائیون فی حاضر و ماضیهم
- اسرار الآثار خصوصی تألیف جناب اسد الله فاضل
مازندرانی
- قاموس ایقان

- The Sources for Early Babi Doctrine and
History by Denis McEoin. E.J. Brill 1992.

- لوح هیکل (توضیح در علم الحروف - این
لوح دارای ۱۹ هیکل و هر هیکل ۱۱ سطر و هر
سطر عددی معین برای یکی از اسماء الله
است.)

- رساله، غنا (در جواب سلطان الذاکرین
روضه‌خوان اصفهانی)

- صحیفه، مخزونه (در شیراز نازل گردید،
شامل ۱۴ ادعیه و مناجات)

- رساله در دعای صبح (این اثر متفاوت از
تفسیر دعاء الصّباح می‌باشد.)

- کتاب الطّهاره

- ذکر مصیبت

- دعای الف

- بیان مسأله القدر

- بیان علّة تحریم المحارم

- بیان در جبر و تفویض

- بیان التقارب و التّباعد

- رساله در صرف و نحو

- رساله در علم جوامد و مشتقات

- رساله در استفهامات قرآن

- رساله در بسیط حقیقت

- رساله در شدید

- کتاب فهرست

- اللّوامع البدیع

- هیکل الدین

امید است اهل بهاء شاربان خمر بقا که
سرمست باده روح‌پرور آیات الهی و معارف
روح‌انگیز رحمانی هستند در دریای پهناور
بیانات عظیمه، مقدسه، مبارکه، حضرتش
فروروند و به جواهر ثمینه، معانی و لئالی کریمه،
اسرار الهی که در بحر زخار آیات رحمانی ودیعه
و مستور آمده پی برند.

این مختصر کلام را با مناجاتی از حضرت
ولی عزیز امرالله نازله در لوح قرن به پایان
می‌رسانیم.

« یا ربّنا الأعلى نسئلك بحقّ دمک المرشوش